

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

สัมพันธ์ภาพเกิดขึ้นได้ ด้วยใจครู

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พระบรมราโชวาท

...ลักษณะของการศึกษาหรือการเรียนรู้นั้น
มีอยู่สามลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความรู้
ความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วย
การขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผล
อย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากภาพปฏิบัติฝึกฝน
จนประจักษ์ผลและเกิดความคล่องแคล่ว
ชำนาญอีกอย่างหนึ่ง...

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

สัมพันธภาพเกิดขึ้นได้ ด้วยใจครู

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

สัมพันธภาพเกิดขึ้นได้ด้วยใจครู

พิมพ์ครั้งที่ 1

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2544

จำนวนพิมพ์ 15,000 เล่ม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-9741

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
314-316 ปากซอยบ้านนาคร ป่ารงเมือง ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100
โทร. 223-5548, 223-3351
นายปรณันต์ ดันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2544

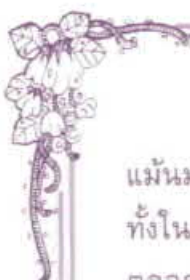

คำนำ

สถานศึกษา จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตาม
หลักการและแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราช-
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นั้น จำเป็นต้อง
ใช้หลักจิตวิทยาและการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญที่จะนำ
ไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการ
ปฏิรูปการศึกษา

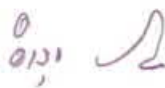
กรมวิชาการ จึงได้จัดทำ เอกสารชุดแนะแนว :
กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ขึ้นเพื่อสร้างวิสัยทัศน์
เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมี
แนวทางในการนำหลักจิตวิทยาและการแนะแนวสอดแทรก
และบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่ง
ได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์คุณหญิงแมนมาส
ขวลิต ที่ปรึกษากรมวิชาการ สรุปสาระสังเขปเอกสารทั้ง
9 ฉบับ คือ บรรยายภาคสดใส ช่วยมองไกลใฝ่เรียนรู้ ครู
ยุคใหม่ สุขใจที่คิด สุขจิตที่อารมณ์ สัมพันธภาพเกิด
ขึ้นได้ด้วยใจครู เอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย
รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง ทุกวิชามีค่ายิ่ง ผู้เรียน
เป็นสุข ครูก็สุขด้วย และสำเร็จได้ใจเป็นสุข

กรมวิชาการขอขอบคุณ ศาสตราจารย์คุณหญิง
แม้นมาส ชวลิต ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู อาจารย์ นักนิเทศก์
ทั้งในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ
ตลอดจนนักวิชาการศึกษาของกรมวิชาการที่ได้เสียสละ
เวลา มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้สถานศึกษาจัดการศึกษา
ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 เพื่อสร้างคนให้มีประสิทธิภาพและเป็น
ทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ อันจะนำไปสู่การ
สร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้และปัญญา

หากท่านผู้อ่านมีความคิดเห็นประการใด ขอได้
โปรดแจ้งศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพื่อเป็น
ประโยชน์ในการปรับปรุงและจัดทำเอกสารชุดต่อไป

(นายอรุณ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

สิงหาคม 2543

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

หน้า

ความนำ	1
สัมพันธภาพที่ดีมีบทบาทต่อความสำเร็จอย่างไร	2
ภาพลักษณ์ของครูผู้มีสัมพันธภาพที่ดีเป็นอย่างไร	2
● แยมยิ้ม ทักทาย ได้ถามทุกซอกซอก	3
- ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	5
● มอบรัก ใส่ใจ แก้อาใจ ดักเตือน	6
- ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	8
● สื่อสาร พูดจา ภาษาดอกไม้	9
- ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	11
● กิจกรรมหลากหลาย ศิษย์มีส่วนร่วม	13
เรียนสนุกสุขใจกาย	
- ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	15
● ให้เกียรติ ยกย่อง ยอมรับศักดิ์ศรี	16
- ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี	18

หน้า

- ยุติธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ 19
 - ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี 21
- ให้ใจช่วยเหลือ ศิษย์รักศรัทธา 24
 - ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี 25

บรรณานุกรม 29

ภาคผนวก 31

- ของฝากท้ายบท 32

คณะผู้จัดทำ 37

ความนำ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญที่ผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะเป็น **คนดี คนเก่ง และมีความสุข** ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น **ครู** เป็นบุคลากรที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวนั้น ทั้งนี้เพราะ **ครู**คือบุคลากรผู้มีบทบาทหน้าที่ในการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรม บ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและความสุขให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูที่ดีจำเป็นจะต้องให้ความสนใจและเข้าใจผู้เรียนในทุกๆ ด้าน เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นคน และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน อีกทั้งยังต้องแสดงออกให้ผู้เรียนได้ประจักษ์ชัดว่า **ครู คือ กัลยาณมิตรของผู้เรียนทุกคน**

ทั้งนี้ มีสิ่งที่จะเชื่อมโยง สามารถสร้างความผูกพัน ความพอใจรักใคร่ ที่เรียกกันว่าสัมพันธ์ภาพ ซึ่งหากครูและผู้เรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันจะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี และหากครูทุกคนได้พยายามสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้น โดยประพฤติปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัยบนพื้นฐานของค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีไทยทั้งดงามแล้ว ก็เชื่อว่าผู้เรียนจะได้รับแบบอย่างที่ดีนั้นไว้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติสำหรับตนเอง ตลอดจนสามารถนำไปใช้

ประโยชน์และพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้ที่ใกล้ชิด หรือบุคคลอื่น
ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยต่อไป

สัมพันธภาพที่ดีมีบทบาทต่อความสำเร็จอย่างไร

คำว่า “สัมพันธภาพ” มีความหมายถึงความผูกพันเกี่ยวข้อง
ที่อาจเป็นทั้งตัวบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง งานใดก็ตามที่ผู้ร่วมดำเนิน
การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน งานนั้นย่อมต้องมีความสำเร็จทั้งดงาม
รอรับอยู่ข้างหน้าอย่างแน่นอน และเช่นเดียวกันหากการเรียนการสอน
ของครูอยู่บนเส้นทางของสัมพันธภาพที่ดี ผลสัมฤทธิ์ที่บังเกิดขึ้น คือ
ลูกศิษย์ที่รักทุกคนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

ภาพลักษณ์ของครูผู้มีสัมพันธภาพที่ดีเป็นอย่างไร

ครูที่มีความรัก ความเข้าใจ ให้ความอบอุ่น มั่นคง ประทับใจ
ประคอง ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง
และเรียนรู้อย่างมีความสุข ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
เป็นการสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเกิดปัญญาและมีความสุขอย่างยั่งยืน
อันจะแผ่อแผ่แบ่งปันและสรรค์สร้างสิ่งที่ดีงามแก่สังคมประเทศ
ชาติในโอกาสต่อไป สิ่งที่จะเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความสำเร็จได้
นั้น คือสัมพันธภาพที่ผูกใจกันระหว่างครูและผู้เรียน ซึ่งในความ
คาดหวังของผู้เรียนแล้ว บุคลิกลักษณะของครูที่แสดงออก
จนเป็นกิงนิสัย และเป็นภาพลักษณ์ของครูผู้มีสัมพันธภาพ

ที่ตึ่นั้น ย่อมจะหลายหลากแตกต่างกันไปตามความต้องการหรือ
ความพอใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้ อาจประมวลเป็นภาพลักษณะที่
สำคัญๆ ได้ดังต่อไปนี้

ภาพลักษณ์ของครูผู้มีสัมพันธภาพที่ดี

๑. แจ่มจิ้ม ทักทาย ไถ่ถามทุกข์สุข

ยิ้ม ยิ้ม ยิ้ม

ยิ้มสนิทมิตรยังยิ้ม

มาเถิดพวกรเราอย่าหิโร

ยิ้มมาน้อยนิดทาหวานนั้น

พาสู่สุขซาให้คลายเหงา

มายิ้มกันทนขอพวกรเรา

(ทำนองเพลง ช้าง)

การยิ้ม เป็นภาษาสื่อสารสากลที่บ่งบอกความหมายได้หลายอย่างเมื่อครูยิ้มให้ผู้เรียนรับรู้ได้ถึงกระแสแห่งความเป็นมิตรความเป็นกันเอง ความอบอุ่นใจ ความรัก ความพอใจ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ยิ้มจึงเป็นบันไดก้าวแรกของการสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นได้โดยง่าย และเมื่อครูทักทาย ได้ถามทุกข์สุขผู้เรียนด้วยอาการที่แสดงถึงความจริงใจ ก็จะยิ่งบ่งบอกให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า เขาคือคนที่ครูรู้จักดี เขาคือคนสำคัญที่ครูให้ความสนใจ ให้ความเอาใจใส่และห่วงใยดูแล

เท่านี้ เพียงนี้ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้เรียนก็เริ่มต้นขึ้นแล้ว และเมื่อมีก้าวแรก ก็ย่อมจะต้องมีก้าวต่อๆ ไปอย่างแน่นนอน

วันนี้ ท่านยิ้มให้ลูกศิษย์แล้วหรือยัง

วันนี้ ท่านทักทายลูกศิษย์แล้วหรือยัง

วันนี้ ท่านได้ถามทุกข์สุขลูกศิษย์แล้วหรือยัง

วันนี้ ลูกศิษย์คนใด ทำให้ท่านต้องห่วงอาทรบ้างหรือไม่

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

บรรยากาศเช่นนี้ มีให้ศิษย์ได้ไหม

นอกห้องเรียน

ครู : สวัสดีค่ะนักเรียน อ้อ...กนกพร (ครูยิ้มและจับมือนักเรียน)
สุขสันต์วันเกิดด้วยนะ

กนกพร : (ยิ้มหน้าบาน) กราบขอบพระคุณค่ะ อาจารย์ทราบมา
จากไหนคะ ว่าวันนี้เป็นวันเกิดหนู

ครู : จากระเบียงสะสมของนักเรียนนะสิ แล้วครูก็ทราบ
มาด้วยนะว่า ปีนี้องขวัญถูกใจของนักเรียนเป็นอะไร ใคร
เป็นคนให้เอล่ะ...ขอให้มีความสุขมากๆ เป็นเด็กดี เรียน
หนังสือเก่งๆ นะคะ

กนกพร : ขอบพระคุณมากค่ะ หนูรักอาจารย์จังเลย

ในห้องเรียน

ครู : สวัสดีค่ะนักเรียน ก่อนที่เราจะเริ่มบทเรียนใหม่ในวันนี้
ครูขอให้กนกพร ซึ่งมีวันเกิดตรงกับวันนี้มาเป็นผู้เลือก
บัตรคำหัวข้อกิจกรรมที่เราจะทำในวันนี้ค่ะ

กนกพร : (ปลื้มใจ หยิบบัตรคำส่งให้ครู)

ครู : ชอบใจจะ ครูขอให้กนกพรมีความสุข เป็นเด็กดี และเป็น
ที่รักของครู ของคุณพ่อคุณแม่ และเพื่อนๆทุกคนนะจ๊ะ
เออละ...บัตรคำนี้กำหนดเอาไว้ว่า ให้นักเรียนเลขที่ 9 ของ
ห้องเป็นตัวแทนของพวกเรา กล่าวอวยพรวันเกิดให้แก่
เพื่อนของเรา เชิญค่ะ

กนกพร : (ยิ้มปลาบปลื้ม)

2. มอบรัก ใสใจ แก่ใจ ตักเตือน

มอบความรักที่ใส ใสในตัวศิษย์
แนบสนิทปลอบขวัญบ่วงวศัลสร้างให้
ด้วยเมตตาปราณีมีน้ำใจ
เพื่อหวังไกลศิษย์ดีมีคุณธรรม

ครูผู้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนควรแสดงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความรัก ความเมตตา และความปรารถนาดีที่มอบให้แก่ผู้เรียนด้วยความจริงใจเสมอตั้งพ่อแม่ที่มีต่อบุตรของตน บ่งบอกให้ผู้เรียน ได้รับรู้ถึงความรักนั้น ด้วยการแสดงความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ห่วงใยในทุกชั้นสุข และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสม หากพบเห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือทำให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนไม่เป็นสุข ก็พร้อมที่จะดักเตือน ชี้แนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าพบเพื่อปรึกษาปัญหาได้ทุกเรื่อง ครูจึงเป็นบุคคลที่ผู้เรียนสามารถให้ความเชื่อถือและไว้วางใจได้

- ที่สำคัญ วันนี้ ท่านมอบความรัก ความหวังดีให้แก่ลูกศิษย์ทุกคนแล้วหรือยัง
- ที่สำคัญ วันนี้ ท่านรู้จักและเข้าใจลูกศิษย์ทุกคนทุกด้าน มากน้อยเพียงใด
- ที่สำคัญ วันนี้ ท่านดูแล เอาใจใส่ทุกชั้นสุขของลูกศิษย์ท่านบ้างหรือไม่
- และที่สำคัญ เราเชื่อมั่นว่า ท่านจะเป็นกัลยาณมิตรของลูกศิษย์ท่านได้อย่างแน่นอน

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

เหตุการณ์เช่นนี้ อาจเกิดขึ้นได้

ครู : นักเรียนทำไมไม่ลงไปรับประทานอาหารกลางวันกับเพื่อนๆ ละคะ

นักเรียน : หนูยังทำงานที่คุณครูสั่งไม่เสร็จค่ะ

ครู : ชยันจังเลยนะ แต่ระวังล้มใส่เพราะหิวข้าวนะคะ

นักเรียน : คือ...คือว่า

ครู : (สงสัย) หนูไม่สบายหรือเปล่าคะ

นักเรียน : เปล่าค่ะ

ครู : เหนื่อยอะไรที่จะให้ครูช่วยบ้างไหมละ ครูยินดีและเต็มใจเสมอนะ บอกมาได้เลย เพื่อเราจะได้ช่วยกันคิดนะ

นักเรียน : คือ...คือ หนูไม่มีสตางค์จะไปซื้ออาหารรับประทาน

คะครู : อ้อ...ไม่เป็นไร เรื่องแค่นี้ เราคิดหาทางแก้ปัญหาได้ไม่ยากนะ จริงไหม

นักเรียน : จะแก้ปัญหาอย่างไรคะ

ครู : การปล่อยให้ท้องว่างเป็นสิ่งไม่ดี ทำให้เจ็บป่วยเป็นโรคกระเพาะได้ ฉะนั้น หนูรับเงินของครูนี้ไปซื้ออาหารรับประทานเสียก่อน เมื่อท้องอิ่มแล้ว เราค่อยกลับมาคิดหาทางแก้ไขกันใหม่ ดีไหมจ๊ะ

นักเรียน : ยิ้ม (รับเงิน) ขอบพระคุณค่ะ

ครู : อ้อ...หลังเลิกเรียน หนูไปพบครูที่ห้องพักด้วยนะจ๊ะ

3. ลีโอนาร์ พุดจา ภาษาดอกไม้

ลีโอนาร์ดีสร้างสรรค์สรรพสิ่ง
พุดจามีตรัสปโยไม้มิหยา
ทุกถ้อยคำทำให้ใส่นาย
ลีอานาตอกไม้สร้างสัมพันธ์

การสื่อสารที่ดีของครู มีความสำคัญต่อผู้เรียนในการสร้างความรัก ความศรัทธา และบุคลิกภาพที่ดีของผู้เรียนได้ ดังนั้น ครูจึงควรใช้คำพูดในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสม อันแสดงให้เห็นถึงความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และค่านิยมที่ครูมี ในทางตรงกันข้าม หากคำพูดของครูเป็นคำพูดที่ใช้ตำหนิ พูดประชดให้ได้อายพร่ำบ่น เหยะเหย้ย ตูฏกูตูแคลน ช่มชู้ ตราหน้า เปรียบเทียบกับผู้อื่น จะส่งผลให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่ขาดความมั่นใจ ขาดความภาคภูมิใจ และไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

เมื่อวันวาน ท่านอาจเคยพลั้งพลาด สื่อภาษาในเชิงทำลายศิษย์

แต่วันนี้ ท่านทราบแล้วว่า ลูกศิษย์จะพัฒนาได้ดีตั้งใจครู ก็ด้วยภาษาสื่อสารที่สร้างสรรค์

และวันหน้า ภาษาดอกไม้ จะเป็นภาษาประจำตัวของท่านตลอดไป

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

น้ำมนต์หรือน้ำกรดใจศิษย์

- บอกก็ครึ่งก็หนแล้วว่า อย่าทำา- สมน้ำหน้าบอกแล้วไม่เชื่อ เจ็บ
อย่างนี้แหละดี- เป็นใจสอบตกก็วิชา | <ul style="list-style-type: none">- ครูจะดีใจอย่างที่สุด ถ้าหนูจะ
ไม่ทำเช่นนี้อีก- หนูคงจะเจ็บมากสินะ ต่อไป
หนูคงจะรู้แล้วสินะว่า จะต้อง
ทำอย่างไร เพื่อไม่ให้เจ็บตัว
อย่างนี้อีก- ผลสอบที่ไม่ผ่าน หนูก็ไม่ควร
เสียใจ หรือคิดมากเกินไป
ครูรู้ว่าหนูพยายามทำดีที่สุด
แล้ว ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
จงถือเป็นครู เพื่อแก้ไขข้อ
บกพร่อง หรือความผิดพลาด
นั้นเสีย |
|--|---|

- วันนี้ ใครเป็นเวรทำความสะอาดห้อง
สะอาดห้อง ป่านนี้ยังไม่มีใคร
มาทำอีก

- บอกก็ครั้งที่ไหน ว่าอย่ามาสาย
วันนี้จะอ้างเหตุอะไรอีกล่ะ

- อะไรกัน สูตรคุณแค่นี้ยังท่อง
ไม่ได้อีก เฮ้อ...สอนเท่าไรก็
ไม่รู้จักจำ หัวซีเลื่อยจริงๆ เลย
เฮ้อนี่

- วันนี้เวรทำความสะอาดห้อง
ของใครเอ่ย ช่วยบอกครูซิว่า ยัง
อยากได้รางวัลห้องสวยสะอาด
อีกหรือเปล่า

- หนูจะพอบอกครูได้บ้างไหมว่า
วันนี้ทำไมหนูถึงมาโรงเรียนสาย

- เอาล่ะ...ไม่เป็นไรนะ วันนี้ยัง
ท่องไม่ได้ครูก็ไม่ว่าหรอกนะ
แต่หนูรู้ใช่ไหมว่า ถ้าหนูยังท่อง
สูตรคุณไม่ได้ หนูอาจจะ
เรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งครูก็คิด
ว่า หนูคงจะไม่ชอบใจนักหรอก
จริงไหม หนูคิดว่า คีนี่หนูพอ
จะกลับไปท่องได้ไหม

4. กิจกรรมหลากหลาย ดิษฐ์มีส่วนร่วม เรียงอนุกลุขใจกาง

กิจกรรมทำให้ผู้เรียนสนุก
ผู้เรียนมีผู้ช่วยเหลือมีเพื่อนร่วมชั้นสวดคำ
ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นสำคัญ
บังเกิดผลนับอนันต์ที่ผู้เรียน

ครูที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้เรียน คือ ครูที่มีความ
รับผิดชอบสูง มีความตั้งใจและเต็มใจที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้อย่าง
เต็มความสามารถและเต็มเวลา ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ทักษะ

ประสบการณ์อย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพื่อการพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด ในการปฏิบัติ การแก้ปัญหา ตลอดจนถึงผลสำเร็จของงานที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจ อิ่มใจและพร้อมที่จะเรียนรู้และให้ความร่วมมือร่วมใจในทุกกิจกรรมอย่างเต็มใจและมีความสุข

ที่ผ่านมา

แต่ปัจจุบัน

ครูมุ่งเน้นการสอนเพื่อให้รู้ และนำไปสอบ ครูคงต้องสอนวิธีการเรียนรู้ สอนให้รู้จักคิด บนพื้นฐานของความเป็นจริง การนำไปใช้ประโยชน์ และสามารถพึ่งตนเองได้ ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติของผู้เรียน โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ร่วมคิด ร่วมสร้างกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ ตลอดจนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

เรียนรู้ร่วมกัน

- ครู : เรื่องขุนช้างขุนแผนตอนนี้ แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทยที่น่าสนใจหลายเรื่อง ขอให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันไปศึกษาตามความสนใจ และความถนัดของแต่ละกลุ่ม ประมาณ 3 กลุ่ม เอา...ครูให้เวลาช่วยกันคิดหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้ากลุ่มละ 5 นาที
- นักเรียน : กลุ่มของหนูสนใจประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยก่อน เราเลือกหัวข้อนี้ค่ะ
- ครู : ดีค่ะ ครูพอมีหนังสือเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้อยู่หลายเล่ม ถ้าสนใจ ครูยินดีให้ยืมนะคะ
- นักเรียน : กลุ่มผมชอบทหารครับ เราขอเลือกหัวข้อยุทธวิธีการรบของกองทัพไทยในสมัยก่อนครับ
- ครู : น่าสนใจมากเลยจะอ้าว...คำสิงห์กลุ่มของเธอเลือกหัวข้ออะไรละจะ
- คำสิงห์ : พวกเราตกลงกันว่าเรื่องของคำศัพท์โบราณมีความหมายที่น่าศึกษา ซึ่งสมัยนี้ไม่ค่อยรู้จักหรือเข้าใจครับ
- ครู : ดีมากเลย น่าสนใจมากทีเดียวละจะ คำศัพท์บางคำเรากียังใช้กันอยู่นะจะ เอาละ...ทุกกลุ่มรู้แล้วว่ากลุ่มของ

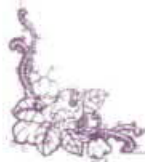

ตัวเองจะศึกษาค้นคว้าเรื่องอะไร ไปวางแผนและ
ช่วยกันคิดช่วยกันทำนะจ๊ะ แล้วอย่าลืมคิดวิธีการนำเสนอ
ให้เพื่อนๆ ได้รู้ด้วยในชั่วโมงต่อไปนะจ๊ะ

๕. ให้เกียรติ จกช่อง จอมรักดักลิ้น

ศิษย์ทำดีครูยกย่องเชิดชูศักดิ์
ให้ความรักสั่งเสริมเติมความดี
ศิษย์ได้ดีครูชื่นใจเทสอโหนด
เป็นรางวัลกำสั่งให้แม่ครู

บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ทุกคนมีศักดิ์ศรี ต้องการการยอมรับ การให้เกียรติ ยกย่อง ถ้าครูคนใดยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็น สิทธิ และการกระทำของผู้เรียนอย่างจริงจัง ย่อมเชื่อได้ว่า ครูผู้นั้นจะได้รับ คะแนนนิยมทางใจที่ก่อให้เกิดสายสัมพันธ์ที่ดีแก่ผู้เรียน ด้วยตระหนักว่า เขาก็มีคุณค่า มีความสำคัญ ทำให้เกิดกำลังใจและแรงจูงใจที่จะกระทำ ความดี มีความรู้สึกเต็มใจ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรม ต่างๆ ครูจึงควรสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในลักษณะเช่นนี้เหมาะสม ตามโอกาสอันควร ทั้งโดยการแสดงออกด้วยกิริยา ท่าทาง สายตาและ คำพูด สื่อสารเชิงสร้างสรรค์

ท่านเคยถามตัวเองบ้างไหมว่า

แต่ละครั้งที่ท่านพบใคร

มีสักกี่ครั้งที่ท่านสามารถชื่นชมเขาได้
อย่างจริงใจ

แต่ละครั้งที่ท่านพบใคร

มีสักกี่ครั้งที่ท่านได้รับการชื่นชม

และท่านจำได้ไหมว่า

ทุกครั้งที่ท่านได้รับการชื่นชม

ท่านรู้สึกอย่างไร ภูมิใจ มีกำลังใจ
มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี

ความรู้สึกดี ๆ เช่นนี้

ท่านก็สามารถให้แก่ใครๆ โดยเฉพาะ
ศิษย์ของท่านได้เช่นกัน

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

เก่งจริงนะ ตัวแค้น

ครู : โครงการที่พวกหนูคิด น่าสนใจมาก ถ้าทำได้ครูเชื่อว่า โรงเรียนของเราจะได้นักวิทยาศาสตร์ฝีมือเยี่ยมเสียล่ะ ว่าแต่ได้ลองคิดไว้หรือไม่ว่า หากจะต้องขยายผลแล้วควร จะทำอะไร เราควรจะมีเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือ สันับสนุนหรือไม่คะ

นักเรียน : โอ...จริงด้วยครับ ผมจะกลับไปปรึกษาในกลุ่มอีกทีครับ แล้วจะมาขอคำชี้แนะจากอาจารย์ใหม่ะครับ

ครู : ด้วยความยินดีจะ นักวิทยาศาสตร์คนเก่ง

6. ยุติธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ

ครูให้สิทธิยุติธรรมเสมอภาค
หาข้อยากแต่ทำได้ไม่สิ้นหวัง
ให้โอกาสโดยไม่เลือกที่รักมัก
พร้อมรับฟังเป็นกิจนิสัยฟังใจ

สัมพันธภาพระหว่างครูและผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ หากผู้เรียนตระหนักว่า ครูเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ในการพิจารณาตัดสินความใดๆ ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดของหมู่คณะ โดยไม่มีความลำเอียง หรือเลือกปฏิบัติต่อผู้ใด พร้อมทั้งจะให้สิทธิ ให้ความเสมอภาค และโอกาสแก่ทุกคน ในการแสดงความ

คิดเห็น ในการประพฤติปฏิบัติรวมทั้งการพัฒนาดตนเอง หากครู
สามารถประพฤติปฏิบัติได้ดังนี้แล้ว ก็เชื่อได้ว่าจะทำให้ผู้เรียนเคารพรัก
ศรัทธา มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจครูได้อย่างสนิทใจ

ยามใดที่ท่านพบเห็นความไม่ยุติธรรม	ท่านไม่พอใจ
ยามใดที่ท่านพบเห็นความไม่เสมอภาค	ท่านไม่สบายใจ
ยามใดที่ท่านไม่ได้รับโอกาส	ท่านคับข้องใจ

เราเชื่อว่า

ถ้าท่านเป็นคนรักความยุติธรรม	ท่านต้องไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร
ถ้าท่านเป็นคนรักความเสมอภาค	ท่านต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อใคร
ถ้าท่านเห็นความสำคัญในการได้รับโอกาส	ท่านต้องให้โอกาสกับใคร ๆ

**และถ้าท่านทำได้ ท่านคือครูยุคใหม่ที่ลูกศิษย์รัก ศรัทธา และไว้วางใจ
อย่างแน่นอน**

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

ทำไม...ไม่เลือกผม

นักเรียน : ครูครับ...ทำไมผมถึงไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทน
ของโรงเรียนไปแข่งขันทักษะวิทยาศาสตร์ล่ะครับ

ครู : นักเรียนคิดว่า นักเรียนน่าจะได้รับการเลือกเป็นตัวแทนใช่ไหม

นักเรียน : ครับ...เพราะว่าคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ของผมสูงที่สุดใน
ระดับชั้น ผมว่ามันไม่ยุติธรรมเลยนะครับ

ครู : อืม...คะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงที่สุดจริงๆ
และครูก็ชื่นชมมาโดยตลอด แต่นักเรียนคงไม่รู้ว่า ในการ
คัดเลือกครั้งนี้ เรามีเกณฑ์อยู่ข้อหนึ่งว่า ต้องเป็นผู้ที่มี
ผลงานเข้าร่วมกิจกรรมวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนอย่าง
สม่ำเสมอ

นักเรียน : ผมก็เข้าร่วมกิจกรรมนะครับ

ครู : ใช่...ครูก็ทราบแต่คณะกรรมการคัดเลือกเขาได้ตรวจสอบ
จากแฟ้มผลงานของนักเรียนแล้ว พบว่าสมศักดิ์ได้เป็น
ตัวแทนของโรงเรียนเพราะมีผลงานการเข้าร่วมกิจกรรม
วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนสม่ำเสมอและมากกว่าทุกคน

นักเรียน : อ้อ...ผมเข้าใจแล้วครับ

- ครู : ดีจะ...ครูดีใจที่นักเรียนเข้าใจ ถ้านักเรียนสนใจที่จะเป็น
ตัวแทนการแข่งขันในครั้งต่อไป ก็ต้องเตรียมตัวให้มี
คุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่เขากำหนดนะจ๊ะ
- นักเรียน : ครับ...ขอบคุณครับ

หนูจำ...ครูพร้อมให้โอกาสพัฒนา

นาฬิกาของสุวรรณีย์ทลายในห้องน้ำนักเรียน และสุวรรณีย์
ทราบว่าเป็นคนหยิบไป เพราะมีเพื่อนบางคนมาบอกว่าเห็น
กานดาเป็นคนหยิบเอาไป หลังจากถามกานดาเรื่องนาฬิกาแล้วกานดา
ปฏิเสธว่าไม่ได้หยิบไป สุวรรณีย์จึงไปแจ้งครู ครูจึงเรียกกานดามา
ซักถาม

กานดา : สวัสดีค่ะคุณครู

ครู : สวัสดีจ๊ะ กานดา นิ่งลงซี คืออย่างนั้นะจ๊ะ วันนี้สุวรรณีย์เขา
ลืมนาฬิกาไว้ในห้องน้ำ เขากลับไปอีกทีก็ไม่พบนาฬิกาแล้ว
เขาบอกว่า เขาเข้าห้องน้ำพร้อมกับหนู หนูช่วยเล่า
เหตุการณ์ขณะที่หนูกับสุวรรณีย์เข้าห้องน้ำให้ครูฟังหน่อยซี

กานดา : ค่ะ อาจารย์ ตอนที่หนูเข้าห้องน้ำ หนูพบสุวรรณีย์กำลัง
ล้างมืออยู่ เราไม่ได้คุยกัน เพียงแต่ยิ้มให้กัน สุวรรณีย์
ออกจากห้องน้ำ พอหนูทำธุระเสร็จ หนูก็ออกมาจาก
ห้องน้ำเลยคะ

ครู : กานดาจ๊ะ เรื่องที่ครูกับหนูคุยกันวันนี้ ครูจะเก็บไว้เป็นความลับ ครูจะไม่พูดเรื่องนี้แม้แต่กับสุวรรณณี หนูคิดว่าใครเอานาฬิกาสุวรรณณีไป

กานดา : ไม่ทราบค่ะ

ครู : แต่สุวรรณณีบอกว่า พอเขารู้ตัวว่าลืมนาฬิกาไว้ เขาก็รีบกลับไปที่ห้องน้ำ สวนกับหนูที่หน้าห้องน้ำและไม่พบว่า มีใครใช้ห้องน้ำ เขาก็ไม่พบนาฬิกาด้วย หนูจะว่าอย่างไร

กานดา : ไม่ทราบค่ะ

ครู : กานดาจ๊ะ ถ้าสมมติของหนูหาย และหนูก็จับได้ว่าเพื่อนของหนูเป็นคนเอาไป ถ้าเขามาคืน หนูจะยกโทษให้เขาไหม

กานดา : ยกโทษค่ะ

ครู : เป็นความคิดที่ดี การที่ยกโทษให้คนอื่น เป็นการให้โอกาสเขาได้แก้ไขตัวเอง ครูจึงอยากให้หนูกลับไปคิดทบทวนในกรณีนาฬิกาของสุวรรณณีหายไป ถ้าหนูทราบว่าใครหยิบไป ควรบอกครูหรือเอามาคืน ครูจะให้โอกาสเหมือนกับกรณียกตัวอย่างนั้น

กานดา : ค่ะอาจารย์

วันรุ่งขึ้น กานดาก็นำนาฬิกามาคืน ครูกล่าวชมเชย กานดา และเก็บเรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นความลับ กานดามีความรู้สึกที่ดี รู้สึกรักและไว้วางใจครู เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับครู เพราะเธอได้รับโอกาสที่จะแก้ไข ปรับปรุงตนเองและไม่ประพฤติดนเช่นนี้อีกเลย

7. ใจใจดวงเนตร ดิษฐ์รักศรัทธา

ครูมอบรักให้ศิษย์ศิษย์รักตอบ
 ด้วเรียนชอบทั่วศรัทธาจนมาเกิดผล
 ครูหนักเพียรสอนรู้เหตุให้สิ่งต่างคน
 ได้กุศลศิษย์ศิษย์ชอบตอบแทนครู

ครูผู้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน ย่อมจะได้รับความรัก ความศรัทธา ความเชื่อถือ ผู้เรียนจะเคารพยกย่องและยึดถือไว้ เป็นแบบอย่างที่ดีของตน ความรักความศรัทธาที่ผู้เรียนมอบให้แก่ ครูท่านใดนั้น ก็หมายถึงว่า สายสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนมีความแน่นแฟ้น ผูกพันไปในทางที่ดี ความรักใคร่ ผูกพัน

ดังกล่าว ย่อมนำไปสู่ความรู้สึกที่อยากจะตอบแทน ช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระในทุกสิ่งที่คุณจะต้องกระทำ หรือต้องการให้บังเกิดผลด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ โดยไม่คิดหวังผลตอบแทนเหมือนเช่นที่คุณได้ประพฤติปฏิบัติต่อเขามา ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า

“งานของคุณนั้นเป็นงานพิเศษ ที่จะต้องผลตอบแทนเหมือนงานอื่นๆ ไม่ได้โดยยาก ผลตอบแทนที่สำคัญย่อมเป็นผลทางใจ ได้แก่ ความปิติ สุขชื่นใจที่ได้ฝึกสอนคนให้ได้ดี มีความเจริญประการหนึ่ง กับได้ผูกพันจิตใจคนเป็นหนึ่งเป็นหนึ่งไว้ได้อย่างแน่นแฟ้น อีกประการหนึ่ง ผลตอบแทนเช่นนี้ เมื่อมองดูให้ลึกซึ้งแล้ว ย่อมจะเห็นว่าเป็นประโยชน์ยิ่ง และประเสริฐกว่ายศศักดิ์ อำนาจ และประโยชน์ทางวัตถุอื่นๆ มากมายนัก...”

ตัวอย่างแนวทางการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

รางวัลสำหรับครู

วีรรัตน์ : สวัสดิ์ครับคุณครู

(ศิษย์เก่า)

ครู : สวัสดิ์จะวีรรัตน์ ไม่พบกันตั้งนาน สบายดีหรือ

วีรรัตน์ : ก็สบายดีครับ คุณครูก็คงสบายดีนะครับ

ครู : ก็เหมือนเดิมนั่นแหละ ช่วงนี้ก็ยุ่งหน่อย เพราะต้องทำโครงการช่วยเหลือเด็กติดสารเสพติด

วิรัตน์ : โรงเรียนเรามีด้วยหรือครับ มีเด็กติดมากไหมครับ

ครู : ก็มีพอสมควร แต่ที่ต้องรีบให้การช่วยเหลือด่วนก็มีอยู่หลายคนนะ ครูกำลังคิดจะทำโครงการที่จะนำครอบครัวมาช่วยแก้ปัญหาอยู่ ก็ต้องใช้เงินจำนวนมากอยู่นะ ครูยังคิดไม่ออกเลยว่า จะไปหาเงินจากที่ไหน

วิรัตน์ : เป็นโครงการที่น่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากเลยนะครับ ผมพอจะช่วยได้บ้างไหมครับ

ครู : นี่ไง...โครงการที่ครูคิดไว้ มีหลายกิจกรรม กิจกรรมหนึ่งที่ครูคิดว่าทำแล้วจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ คือการนำนักเรียนที่ติดสารเสพติดและครอบครัว ไปทำกิจกรรมครอบครัวบำบัดร่วมกันสักประมาณ 3 วัน ซึ่งมันก็ใช้เงินเยอะ ทุนจะค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าวิทยากร อ้อ...จีปาดะล่ะเธอ

วิรัตน์ : อืม...ผมน่าจะช่วยครูได้นะครับ ผมมีริสอร์ทที่ยินดีจะให้ครูใช้จัดกิจกรรมในโครงการของครูได้เลยครับ จะกี่วันก็ได้ทุกอย่างสำหรับครู ฟรีหมดครับ ไม่ต้องห่วง

ครู : จะรบกวนมากเกินไปหรือเปล่า

วิรัตน์ : ไม่เป็นไรครับ สำหรับครูผมยินดีเสมอ แล้วอีกอย่างผมจะได้มีโอกาสช่วยโรงเรียนและช่วยน้องๆ ด้วย ก็ครูสอนผมไม่ใช่หรือครับว่า ให้มันทำความดี และช่วยเหลือสังคมเมื่อมีโอกาส

สัมพันธภาพที่ดีและอบอุ่นที่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา
มีให้แก่ผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างครูกับผู้เรียน เพราะสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง
ครูและผู้เรียนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความ
ไว้วางใจ รักและศรัทธา ร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้
สำเร็จลุล่วงด้วยดี มีความสุข ตลอดจนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่
เหมาะสม รู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้ไปเพื่อการดำรงตน
ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่ดี รวมถึงความสำนึก
และความรับผิดชอบ ต่อสังคมส่วนรวมให้มีความเจริญก้าวหน้าและ
สงบสุขตลอดไป อันเป็นเป้าหมายปลายทางในการพัฒนาผู้เรียน
ยุคใหม่ตามแนวทาง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั่นเอง

บรรณานุกรม

นวลศิริ เปาโรหิตย์. “เมื่อลูกเรียนไม่เอาไหนใครผิด”. วารสารแนะแนว.

ฉบับที่ 152 (เมษายน - พฤษภาคม 2537) : 76-77.

พนม พงษ์ไพบูลย์. “ศูนย์กลางการเรียนการสอน”. วารสารแนะแนว.

ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2539 : 31-34.

พิชญ์มนต์ ลิขำเนิดไทย. “เทคนิคการสื่อสารเพื่อลดช่องว่างระหว่าง

วัย”. วารสารแนะแนว. ฉบับที่ 158 (เมษายน - พฤษภาคม 2538) : 73-75.

วัชร ทรัพย์มี และสมจิต ชิวปรีชา. คู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูม. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

วัลลี หลีสันติพงศ์. “การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน : เพื่อนช่วยเพื่อน”. วารสาร

แนะแนว. ฉบับที่ 158 (เมษายน - พฤษภาคม 2538) : 14-21.

_____. “การสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนคณิตศาสตร์

และอาจารย์ที่ปรึกษากับนักเรียนในความรับผิดชอบ”. วารสาร

แนะแนว. ฉบับที่ 160 (สิงหาคม - กันยายน 2538) : 34-39.

วิชาการ, กรม. กิจกรรมแนะแนวนักเรียน. (คู่มือครู). กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

_____. คู่มือแนะแนว : การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

_____. พรรณพิศ วาณิชย์การ ผู้แปล. คู่มือแนะแนว เรื่อง การให้

คำปรึกษาเป็นกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,

2529.

- _____. อารี สันทรวี แปลและเรียบเรียง. เสริมประสิทธิภาพครู.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- สุดา อาราทัทกษ. “การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ”. วารสาร
แนะแนว. ฉบับที่ 147 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2536) :
57-64.
- สุนีย์ สิงหะคเชนทร์. “บทบาทของครูต่อปัญหาความคับข้องใจและ
การปรับตัวของนักเรียน”. วารสารแนะแนว. ฉบับที่ 150
(ธันวาคม 2536-มกราคม 2537) : 26-28.
- สมนา อัครวายุภักต์กุล. “การเรียนรู้การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก”.
วารสารแนะแนว. ฉบับที่ 157 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2538) :
51-54.
- สุพล วังสินธ์. “ยุทธวิธีส่งเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์”. วารสารแนะแนว.
ฉบับที่ 156. (ธันวาคม 2537-มกราคม 2538) : 35-40.
- อารี พันธมณี. “กลยุทธ์ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ”. วารสาร
แนะแนว. ฉบับที่ 159 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2538) : 27-29.
- _____. “กลยุทธ์ในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง”. วารสาร
แนะแนว. ฉบับที่ 160 (สิงหาคม - กันยายน 2538) : 58-61.

ภาคผนวก

ของฝากท้ายบท

1. การนำคำประพันธ์ คำคม สุภาษิต ที่มีผู้แต่งไว้แล้ว แล้วนำมาประยุกต์ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองให้มีความสนุกสนานและอาจช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางสร้างสรรค์ได้ โดยเลือกใช้ในช่วงเวลาและสถานการณ์ที่เหมาะสม เช่น

เลขไม่ยาก	ข้อนี้	คิดไม่ยาก
ไม่ลำบาก	ค่อยคิดไป	ก็ได้เห็น
เลขข้อนี้	คิดดีดี	มีประเด็น
ไม่ยากเย็น	เกินกว่า	เราจะทำ

หรือ

วันไหนไหนไม่สำคัญเท่าวันนี้
เป็นวันที่สำคัญกว่าวันไหน
ถึงพรุ่งนี้มะรืนนี้ได้อย่างไร
ก็ยังไม่สำคัญเท่าวันนี้

หรือ

ฟังให้ดี	คิดให้ได้	ใช้ให้เหมาะสม
พูดให้เพราะ	ชัดเจน	จนเห็นผล
อ่านให้ออก	เสนาะหู	ทุกคน
เขียนให้ยล	เป็นระเบียบ	เรียบร้อยดี

หรือ

ถ้าท่านได้ยิน	อาจจะลืม
ถ้าท่านได้เห็น	อาจพอจำได้
ถ้าท่านได้ทำ	จะเข้าใจ
ถ้าท่านได้ค้นพบ	จะนำไปใช้

หรือ

งานสิ่งใดงานสิ่งใด
แม้ใครละเลยทิ้งปล่อย
แม้แต่คอย แม้แต่คอย
หรือคอยแต่เกียจ โยนกลอง
ไม่มีเสร็จ ไม่มีเสร็จ รับรอง
จำไว้ ทุกคนต้องทำงาน เราต้องช่วยกัน
ต้องช่วยกัน ช่วยกัน ช่วยกัน

หรือ

คนจะรัก	คนจะชัง	ช่างเขาเถิด
คนจะเชิด	คนจะชู	ก็ช่างเขา
อยากจะได้	อยากจะได้	ให้ทำเอา
เพียงแต่เรา	ใจเย็น	ก็เป็นพอ

2. การเล่นคำ เมื่อมอบหมายการบ้านหรืองานให้ทำแล้วเมื่อครบกำหนดส่งงาน นักเรียนไม่ยอมส่งงานหรือส่งช้า ครูอาจถามไถ่ในทำนองล้อเลียนเพื่อสร้างบรรยากาศและกระตุ้นนักเรียนว่า

ทำไม่ได้	หรือไม่ได้ทำ	หรือทำได้	แต่ไม่ทำ
หรือไม่ทำ	เพราะทำไม่ได้	อะไรกันแน่	สงสัยจริงจริง
หรือ			

ไม่ทำไม่รู้ ไม่ดูไม่เห็น ไม่เป็นต้องฝึก จันเอาไปทำเลยนะ
หรือ

ครูเข้าใจ	ใครก็ตาม	นำเพื่อนได้
ครูจะให้	รางวัลดี	ที่เสนอ
ครูเข้าใจ	ว่าคนใด	ค้นพบเจอ
ครูจะให้	ดาวแก่เธอ	ไปห้าดาว

3. การล้อเลียน

ขณะที่สอนหรือจัดกิจกรรม ครูอาจแทรกข้อความล้อเลียน
โฆษณาจากวิทยุและโทรทัศน์ที่ร่วมสมัยกับผู้เรียน เพื่อสร้างความเป็น
กันเอง ความสนุกสนานและความเป็นพวกเดียวกันได้ตามความ
เหมาะสม และในวาระโอกาสอันควร เช่น

- กินไม่ได้ แต่เท่
- พรสวรรค์หรือจะสู้พรแสวง
- เดียวนี้เราพัฒนาแล้ว (พร้อมชู 2 นิ้ว)
- รณรงค์ทหารสอง
- ร่วมด้วยช่วยกัน
- ถ้วยไม้เอา เอาปุ๋ย
- หมดร้าน เอาเท่าไร

ป. ปลานั้นหายาก ต้องล่าปากออกเรือไป

- รู้ไหมนี่ ราคาเท่าไร... 39 บาทค่ะ
- อย่าให้เต้า เรียกแม่...
- อมชะ...ปากจะได้สะอาด
- อย่าปล่อยให้คนชั่วลอยนวล

ฯลฯ

4. การจัดการแทรก เมื่อเห็นว่าผู้เรียนเริ่มไม่สนใจเรียน หรือไม่อยากทำกิจกรรมที่ครูมอบให้ ครูอาจหาเกมต่างๆ มาสอดแทรกให้เกิดความสนุกสนาน โดยสอดแทรกให้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาหรือ กิจกรรมที่กำลังสอนหรือดำเนินอยู่ เช่น ผู้เรียนกำลังเรียนวิชาภาษาไทย หรือสังคมศึกษา อาจแทรกด้วยเกม “อะไรเอ่ย” อาทิ

- อะไรเอ่ย ขึ้นต้นด้วยตัว ป. เร็วแรงมากพอก่อบ้าน
หลังใหญ่ (คำตอบ-ปลวก)

หรือถ้าครูเห็นว่า ผู้เรียนไม่สนใจเรียนหรือไม่อยากจะทำ กิจกรรมที่ครูมอบให้ ครูอาจฝึกผู้เรียนให้มีสมาธิก่อนเรียนโดยมีเพลง ประกอบ แล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตามเพลง เช่น

- นั่งขัดสมาธิให้ดี	สองมือวางทับกันทันที
หลับตานั่งตัวตรงซี	ตั้งสติให้ดีภาวนาในใจ
พุทโธ พุทโธ พุทโธ	

5. การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นำมาใช้เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย รู้จักกัน ซึ่งเมื่อผู้เรียนมีความสุขสบายใจ ก็จะช่วยให้เกิดความคิดและร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่ครูกำหนดได้ เช่น

มาต่อบมือ

มาต่อบมือ มาต่อบมือ

แล้วมาเดินรอบรอบตัวกัน

ต่อบ ตบ ตบ ให้สนุกสนาน

ต่อบมือกันเพื่อสร้างไมตรี

นางเจ็อกน้อย

นางเจ็อกน้อย ลอยไปลอยมา

ต่อบบน ตบล่าง ตบหน้า ตบหลัง (ต่อบมือ)

ต่อบพร้อมๆ กัน ไหล่ชนกัน (เริ่มไหล่ขวาก่อน)

แล้วนับ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 (อาจเปลี่ยนเป็นการนับด้วยศัพท์ภาษาอังกฤษได้) ทั้งนี้อาจเปลี่ยนท่าจากการชนไหล่เป็นศอก
เข้า เท้า สะโพก ได้ตามความเห็นสมควร

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ	นายอำรุง จันทวานิช	(พ.ศ. 2542-2543)
	นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์	(พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน)
รองอธิบดีกรมวิชาการ	นายสาโรช วัฒนสโรช	(พ.ศ. 2541-2543)
	นายประสพ สอ้านวงศ์	(พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน)

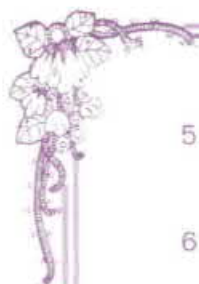
ที่ปรึกษากรมวิชาการ ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต

ผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ

นางมัลลิกา นิตยาพร

ยกย่องสนับสนุน

1. นางพงศ์เพ็ญ ศรีทอง
โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี
 2. นางสาวสิรินาถ สนั่น
โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี
 3. นางสุมาลี เทียงภักดี
โรงเรียนบ้านดอนบม จังหวัดขอนแก่น
 4. นางสถาพร มุ่งวัฒนา
โรงเรียนสีกวี่“สวสดีผดุงวิทยา” จังหวัดนครราชสีมา
-

5. นายอนันต์ วัฒนไชย
โรงเรียนสววิทยา จังหวัดชุมพร
6. นางมณฑนา เพ็ญ
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
7. นายอภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ
ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
8. นางประณม จันทิม
ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
9. นางสมปอง อึ้งสกุล
ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

บรรณาธิการกิจ ครั้งที่ 1

1. นางรวมพร นิลโถม
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กรุงเทพฯ
2. นางวัชรินทร์ ปรียะ
โรงเรียนสตรีวิทยา 2 กรุงเทพฯ
3. นายวิรัตน์ บุญมาตร
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน กรุงเทพฯ
4. นางบุษบา ประภาสพงศ์
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ

5. นางประณม จันทิม

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

บรรณาธิการกิจ ครั้งที่ 2

1. ว่าที่ร้อยตรีประสงค์ สังข์ไชย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2. นายภาคนัย สุนทรวิภาต

โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

3. นางนฤมล เลี้ยวประภากุล

โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง

4. นางสาวี วรรณยางกูร

โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี

5. นางสาวปริญญ์ ฤทธิ์เจริญ

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ

6. นางบังอร เอี่ยมมรด

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

7. นางประณม จันทิม

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

8. นางสาววิไลวรรณ ใจแก้ว

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

9. นางสมปอง จันทรมานิตย์
ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

บรรณาธิการ

นางประณม จันทิม
ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

ภาพปกและภาพประกอบ

นายชูเกียรติ เกิดอุดม
ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ

